

**Overwegingen advies vaststellen Nota bodembeheer plas Caron te Raamsdonksveer
d.d. 22-4-2022**

1. De plannen voor het toepassen van grond en baggerspecie in de Plas Caron zijn getoetst aan:
 - a. algemene regel 4 van de Algemene regels waterschap Brabantse Delta;
 - b. het Waterbodembeleidsplan;
 - c. het Besluit bodemkwaliteit (Bbk);
 - d. de Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen;
 - e. de Beleidsregel Verondiepen diepe plassen Waterschap Brabantse Delta;
 - f. de vereisten uit de Kaderrichtlijn Water (KRW).
2. In het bij de begeleidende nota opgenomen schema zijn de stappen waar de toetsing betrekking op heeft blauw gekleurd.

Algemene regel 4 voor activiteiten en werken in en nabij c-wateren

3. Volgens artikel 3.1 van de Keur is het verboden om zonder vergunning gebruik te maken van een oppervlaktewaterlichaam of bijbehorende beschermingszones of ondersteunende kunstwerken door daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder handelingen te verrichten, werken te behouden of vaste substanties of voorwerpen te laten staan, liggen of drijven.
4. In algemene regel 4 wordt vrijstelling verleend van het verbod, bedoeld in artikel 3.1, eerste lid van de Keur, voor handelingen en werken in c-wateren (m.u.v. verwijderen van peil regulerende werken binnen de beschermde gebieden Keur), voor het geheel of gedeeltelijk dempen van c-wateren en het (onder voorwaarden) aanleggen, verbreden en/of verdiepen van c-wateren.
5. De plas Caron betreft een C-water waarop bovengenoemde algemene regel van toepassing is. Vanuit waterkwantiteitsoogpunt mag de plas dus verondiept of zelfs geheel gedempt worden zonder vergunning.

Waterbodembeleidsplan

6. Het waterbodembeleidsplan is gezamenlijk waterbodembeleid van waterschap Aa en Maas, waterschap Brabantse Delta en Waterschap De Dommel.
7. Het waterbodembeleidsplan is op 29 juni 2016 vastgesteld door het Algemeen Bestuur van waterschap Brabantse Delta.
8. In het waterbodembeleidsplan is één paragraaf gewijd aan het verondiepen van diepe plassen, hierin is het volgende vastgelegd.
9. Een specifieke duurzame manier om grond of baggerspecie nuttig te kunnen toepassen bestaat uit het verondiepen van diepe plassen volgens een grootschalige bodemtoepassing uit het Besluit Bodemkwaliteit. De waterschappen zijn bevoegd gezag voor de regionale wateren, Rijkswaterstaat voor de plassen in of nabij rijkswateren. De plassen zijn meestal gevormd door zand- of kleiwinningen en kunnen tot meer dan 20 meter diep zijn. Na de actieve periode van delfstoffenwinning is aan het herbestemmen en functioneren van plassen niet veel aandacht gegeven. Door de waterdiepte is de ecologische kwaliteit laag en kunnen de oevers van de plas instabiel zijn.
4. In de Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen (december 2010, opgesteld door het rijk, provincies, gemeenten en waterschappen), verder Handreiking genoemd, wordt het proces beschreven welke nieuwe initiatieven moeten doorlopen. Een verondieping dient in eerste instantie het gevolg te zijn van een ontwikkelingsbehoefte die is vastgelegd in een planfiguur als een beheer- of bestemmingsplan, voorbeelden zijn natuurontwikkeling of recreatieve ontwikkeling. Pas als duidelijk is dat een verondieping voorziet in een maatschappelijke behoefte, nuttige en functioneel is, dan bepaalt de omgeving aan welke eisen de kwaliteit van het opvulmateriaal moet voldoen. Voor een uitgebreidere inhoudelijke beschrijving van het verondiepen van diepe plassen binnen de kaders van het Besluit Bodemkwaliteit wordt verwezen naar de Handreiking.
5. Zoals in de Handreiking is toegelicht hebben lokale en regionale overheden de ruimte om beleid op te stellen om hiermee de ontwikkelingen van diepe plassen te sturen. Binnen Noord-Brabant hebben de provincie en de waterschappen gezamenlijk een (concept)beleidsregel opgesteld (februari 2011). De essentie van deze beleidsregel is dat de ontwikkeling van diepe plassen vrij wordt gelaten, mits het voldoet aan de criteria uit de Handreiking ('ja, mits deze functioneel is'). Voor plassen met een kwetsbare natuurfunctie (Ecologische Hoofdstructuur en waternatuur als vennen en wielen) of een zwemwaterfunctie wordt verondieping ontraden, tenzij de verondieping bijdraagt aan een verbetering van het functioneren of de veiligheid ('nee, tenzij...'). De bedoeling is dat de

individuele waterschappen deze beleidsregel gaan vaststellen (verwachting in de loop van 2016).

6. Op basis van het waterbodembeleidsplan kan de voorgenomen herinrichting toegestaan worden, aangezien het de versterking van de natuurwaarde, waaronder de nabij gelegen ecologische verbindingzone betreft en de herinrichting voortkomt uit de behoefte om de natuur en recreatie te versterken.

Waterbeheerprogramma 2022 – 2027, bijlage 7 toetsingskader VT&H

10. Het voorliggende initiatief is getoetst aan het Waterbeheerprogramma 2022 – 2027 (WBP).
11. Bijlage 7 van het WBP betreft het toetsingskader VTH, de plannen zijn getoetst aan dit toetsingskader en er is geconcludeerd dat het voorliggende plan voldoet aan dit toetsingskader.
12. Bijlage 8 betreft 'Ruimtelijke kwaliteit', Ruimtelijke kwaliteit heeft in elk geval drie pijlers: toekomstwaarde, gebruikswaarde en belevingswaarde. In de loop van de tijd is daar de pijler herkomstwaarde bijgekomen. Gesteld kan worden dat de plas na het afronden van de herinrichting ruimtelijke kwaliteit toevoegt.

Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en de Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen

13. Het Bbk is begin 2008 ingevoerd en beoogt een bewust en duurzaam gebruik van de bodem te bevorderen. Dat wil zeggen: een balans tussen bescherming van de bodemkwaliteit voor mens en milieu, én gebruik van de bodem voor maatschappelijke ontwikkelingen zoals woningbouw of aanleg van wegen. Het stimuleert -daar waar mogelijk en binnen strikt milieuhygiënische randvoorwaarden- het hergebruik van bouwstoffen, grond en baggerspecie in plaats van het gebruik van primaire bouw- en grondstoffen. De milieuhygiënische randvoorwaarden zijn bepaald door middel van een beschouwing van de risico's voor de bodem, het grondwater en het oppervlaktewater. Uitgangspunt is dat toepassingen op grond van het Bbk niet mogen leiden tot onaanvaardbare milieuhygiënische risico's en dat het moet gaan om een nuttige en functionele toepassing van grond en baggerspecie.
14. Het Bbk geeft meer ruimte en verantwoordelijkheid aan het bevoegd gezag om, indien gewenst, eigen bodembeleid te voeren door het vaststellen van 'gebiedsspecifiek beleid' (Nota bodembeheer).
15. De Nota bodembeheer moet volgens artikel 46 van het Besluit bodemkwaliteit worden vastgesteld door het algemeen bestuur van het waterschap. Bij de voorbereiding van het besluit om de Nota bodembeheer vast te stellen moet de Uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht (Afdeling 3.4) gevolgd worden. Dit betekent dat het ontwerp besluit, met de daarop betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp, gedurende zes weken ter inzage gelegd moeten worden. Tegen een besluit kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Bbk, artikel 50).
16. In goede samenwerking met overheden, bedrijfsleven en publiek is aan een handreiking (Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen) gewerkt om meer duidelijkheid te geven, de bestaande regelgeving aan te vullen en de betrokkenheid van alle partijen te vergroten. De handreiking is een nadere uitwerking van de in 2009 uitgebrachte adviezen van de deskundigencommissie onder leiding van de heer Lambert Verheijen en de in 2010 uitgebrachte adviezen van de Technische Commissie Bodembescherming. De handreiking is gericht op de praktijk. Gebruik er van betekent dat nieuwe projecten voor het herinrichten van diepe plassen nog zorgvuldiger voorbereid en uitgevoerd kunnen worden.
17. De Handreiking is opgesteld door een werkgroep waarin twee ministeries, Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen, gemeenten en Agentschap NL vertegenwoordigd zijn.
18. De handreiking geeft antwoord op de vraag: hoe gaan we in Nederland zorgvuldig om met het herinrichten van plassen en het gebruik van grond en baggerspecie daarvoor? De handreiking voorziet in alle toepassingen van grond en baggerspecie (schoon en herbruikbaar) in diepe plassen, waarbij minimaal 5.000m³ grond of baggerspecie van buiten de plas afkomstig is en waarbij voldaan wordt aan de milieuhygiënische eisen zoals gesteld in het Bbk.
19. Bij het opstellen van de Nota bodembeheer is rekening gehouden met de Handreiking.
20. Ingevolge artikel 5 en 35 van het Besluit bodemkwaliteit moet er sprake zijn van een nuttige en functionele toepassing. De plannen zijn hierop getoetst en er is sprake van een nuttige en functionele toepassing conform de toetsingscriteria van het Besluit bodemkwaliteit.

Beleidsregel Verondiepen diepe plassen Waterschap Brabantse Delta

21. De beleidsregel "Verondiepen diepe plassen" is een beleidsregel in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De beleidsregel is vastgesteld in de vergadering van 19 juli 2016 van het Dagelijks Bestuur van waterschap Brabantse Delta.
22. Het doel van de beleidsregel is aan te geven hoe het Dagelijks Bestuur van het waterschap omgaat met de bestuursbevoegdheid een melding af te handelen voor een verondieping van een diepe plas. Het doel daarbij is om de kwaliteit van diepe plassen te beschermen tegen mogelijk negatieve effecten van verondiepen.
23. De functionaliteit van een verondieping van een diepe plas volgens een grootschalige bodemtoepassing binnen het Besluit bodemkwaliteit wordt gekoppeld aan de functie van de plas. De verondieping moet wenselijk zijn vanuit de functie van de plas en dus niet het aanbod van het materiaal mag de primaire reden zijn tot verondieping. Een verondieping dient er niet alleen voor te zorgen dat de kwaliteit niet achteruit gaat (stand-still), maar ook te leiden tot een functieverbetering.
24. In beginsel geldt voor een verondieping het uitgangspunt 'ja, mits deze functioneel is', maar voor specifieke categorieën plassen, welke nog niet voldoende in huidig beleid en regelgeving is beschermd, is het uitgangspunt 'nee, tenzij...' gehanteerd.
25. De voorgenomen verondieping moet volgens de beleidsregel "Verondiepen diepe plassen" getoetst worden op de volgende onderdelen:
 - voldoet aan het Besluit bodemkwaliteit;
 - voldoet aan de voorwaarden gesteld in de Handreiking;
 - voldoet aan de regels gesteld in de Keur van het waterschap;
 - past in de gewenste ontwikkelingen die neergelegd zijn in bestaande planfiguren, zoals waterbeheerplannen, provinciale waterplannen, de provinciale milieuverordening, de provinciale Verordening ruimte en gemeentelijke bestemmingsplannen;
 - geschikt is volgens de locatie specifieke kenmerken van de betreffende diepe plas.
26. Een aantal van de hiervoor genoemde planfiguren is inmiddels herzien, daarom is in sommige gevallen getoetst aan de opvolgers, namelijk:
 - Het Waterbeheerplan is vervangen door het waterbeheerprogramma;
 - Het provinciale waterplan is vervangen door het provinciaal milieu- en waterplan;
 - De provinciale milieuverordening en de Verordening ruimte zijn vervangen door de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant.
27. Daarnaast is getoetst of het plan voldoet aan de vereisten van de Kaderrichtlijn Water voor tenminste geen (blijvende) achteruitgang en waar mogelijk verbetering van de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater.
28. In plassen met een natuurfunctie is gezien de hoge natuurwaarden en wezenlijke kenmerken verondieping in beginsel niet toegestaan, tenzij de verondieping leidt tot een functieverbetering van de plas en vanuit oogpunt van de stabiliteit van de waterkering.
29. In plassen met de functie zwemwater is gezien het risico voor vertroebeling en de verstoring die verondieping kan hebben op de uitoefening van de functie zwemwater verondieping in beginsel niet toegestaan, tenzij de verondieping leidt tot functieverbetering (zoals de bevordering van de veiligheid van zwemmers of verbetering van een ernstig bestaand waterkwaliteitsprobleem wat met de toepassing verbeterd kan worden).
30. Plassen met een natuurfunctie of de functie zwemwater zijn aangegeven op de bij het vigerende provinciaal Waterplan behorende plankaart 1, waterhuishoudkundige functies.
31. De plas Caron is op deze kaart niet aangewezen als natuurfunctie of zwemwater.
32. Op basis van bovenstaande beleidsuitgangspunten is bij de behandeling van het verzoek het uitgangspunt 'ja, mits deze functioneel is' aangehouden.
33. De Donge (die tussen de plas Caron en Nionplas stroomt) is afgebakend als een KRW-waterlichaam en ecologische verbindingzone, door de herinrichting worden deze beide versterkt, dit wordt gezien als de functieverbetering die een eis is. De plas Caron zelf is niet afgebakend als een KRW-waterlichaam, maar valt wel onder de bepalingen van de KRW, zoals in Nederland uitgewerkt voor de categorie overige wateren.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

34. Het hoofddoel van de KRW (artikel 1) is *'de vaststelling van een kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwateren en grondwater waarmee aquatische ecosystemen en, wat de waterbehoeften ervan betreft, terrestrische ecosystemen en waterrijke gebieden die rechtstreeks afhankelijk zijn van aquatische*

ecosystemen, voor verdere achteruitgang worden behoed en worden beschermd en verbeterd'.

35. Als minimum vereiste van de KRW geldt dat de waterkwaliteit niet verder achteruit mag gaan. De KRW richt zich op het verbeteren van waterkwaliteit ter bescherming en verbetering van het waterleven en de fysisch-chemische condities daarvoor. Daarmee draagt de KRW in belangrijke mate bij aan bescherming en verbetering van biodiversiteit in water, oeverzones en op het land.
36. Voor de implementatie van de vereisten van de KRW maakt de Nederlandse overheid onderscheid in *oppervlaktewater- en grondwaterlichamen* (met een resultaatsverplichting op uitvoering van adequate maatregelen om de doelen uiterlijk in 2027 te halen) en *overige wateren* (met een inspanningsverplichting op uitvoering van adequate maatregelen om de doelen uiterlijk in 2027 te halen).
37. De doelen voor typen overige wateren in Noord-Brabant zijn vastgelegd in het Regionaal water- en bodemprogramma Provincie Noord-Brabant 2022-2027. Waterschap Brabantse Delta heeft de plas Caron in de huidige toestand gekarakteriseerd als type M16. Voor diepe plassen zijn wat monitoring betreft vooral de KRW-doelgroepen fytoplankton (=algen: parameters 'chlorofyl a' en 'bloeien') en overige waterflora (=waterplanten en bodemalgen: parameter 'soortensamenstelling') van belang. Voor diepe plassen zoals plas Caron is de soortensamenstelling (waterplanten) het biologische hoofddoel.
38. De hoogte van het doel voor een diepe plas is afhankelijk van de toegekende functies. Aan plas Caron zijn geen bijzondere functies zoals waternatuur of zwemwater toegekend. Voor waterkwaliteit geldt hiervoor dan ook een 'basiskwaliteit'. Vanuit de veronderstelling dat dergelijke diepe plassen een lage ecologische kwaliteit vertegenwoordigen, zijn in het Nederlandse en ook Noord-Brabantse ontgrondingenbeleid dergelijke plassen geschikt geacht voor zandwinning en het opvullen met sediment – bagger. Vanuit de KRW geldt dan als minimum vereiste dat de waterkwaliteit niet blijvend achteruitgaat.
39. Het waterschap heeft plas Caron niet opgenomen in het waterkwaliteitsmeetnet. Er zijn dan ook geen waterkwaliteitsgegevens voorhanden. Dat ontslaat het waterschap niet van de zorgplicht om met andere overheden en gebruikers te zorgen voor een goede waterkwaliteit. De afgelopen jaren is uit metingen in verschillende diepe plassen gebleken dat een aantal ervan, waaronder de Nion plas, van een in Nederland zeldzame waterkwaliteit zijn (helder, voedselarm). Er komen een aantal zeldzame waterplantensoorten voor. Uit een waterschapsinventarisatie (najaar 2019) is ook gebleken dat de plas Caron het karakter heeft van een heldere, voedselarme plas.
40. De voorgenomen ontgroning en herinrichting van plas Caron is mede gericht op het ontwikkelen van bredere oeverzones. De afwisseling van diepe en ondiepe waterdelen kunnen een belangrijke toegevoegde landschappelijke en natuurkwaliteit hebben, mits de waterkwaliteit daarbij (niet) blijvend achteruitgaat. Met de activiteiten behoudt de plas de karakteristiek van KRW type M16. Voor een dergelijke ondiepe plas zijn wat monitoring betreft vooral de KRW-doelgroepen fytoplankton (=algen: parameters 'chlorofyl a' en 'bloeien'), overige waterflora (=waterplanten en bodemalgen: parameters 'groeivormen' en 'soortensamenstelling') en macrofauna (=waterinsecten) van belang. Waterplanten ('groeivormen' en 'soortensamenstelling') zijn het biologische hoofddoel.
41. Concluderend: Vanuit de waterkwaliteitsvereisten is het belangrijk om ervoor te zorgen dat het heldere, voedselarme karakter van de plas Caron behouden blijft. Als minimum eis geldt dat de waterkwaliteit niet blijvend achteruitgaat. In de periode van uitvoering van werkzaamheden zal het water mogelijk troebeler worden. Bij het opvullen met de (verontreinigde) baggerspecie is het belangrijk dat de aan te brengen afdeklaag garandeert dat er geen extra stikstof en fosfor in het oppervlaktewater terecht komt. Ook is het belangrijk om (waar mogelijk) een dieper deel te behouden. Het op peil houden van de huidige waterkwaliteit is ook van belang voor de nieuwe natuurwaarden van de bredere oeverzone (voorkomen van een (blauw)algensoep). Die toegevoegde natuur levert ook een bijdrage aan de biodiversiteit in de bredere omgeving, waaronder die van de Donge (onderdeel van het KRW-waterlichaam Dongekanal).